

Popravené z politických důvodů jsme představili v Olešnici

30.4.2025 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

V pondělí 25. dubna se v Kulturním domě Olešnice uskutečnila beseda se studenty zaměřená na dramatický „Případ Olešnice - zemědělec Krejčí a partyzán Matouš“. Tento příběh je přes hlavní aktéry vykonstruovaného případu podrobně popsán ve čtyřsvazkové knize Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu.

Akci připravil **Ústav pro studium totalitních režimů** ve spolupráci se Senátem Parlamentu ČR a samosprávou města Olešnice. Významně se na organizaci podílela také Základní škola Olešnice. Diskusi vedli historikové **Ústavu pro studium totalitních režimů** - hlavní editor publikace Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu **Petr Mallota** a autorka životních příběhů Josefa Krejčího a Josefa Matouše v knize **Marie Cholínská**.

Příběh zemědělce Josefa Krejčího z Kunic a partyzána Josefa Matouše přiblížil přítomným temné období počátků kolektivizace v 50. letech minulého století. Josef Krejčí byl v roce 1953 popraven po vykonstruovaném procesu, který měl zastrašit všechny sedláky odporující násilné kolektivizaci a znárodňování soukromého majetku. Tragický osud Krejčího a Matouše je dodnes symbolem odporu proti bezpráví a svědectvím o odvaze jednotlivce čelit totalitnímu režimu.

Diskuse ukázala, že i mezi mladou generací je o tato témata hluboký zájem. „*Je nesmírně důležité, aby mladá generace chápala, že svoboda, demokracie a právní stát nejsou samozřejmostí. Příběhy lidí, jako byl zemědělec Josef Krejčí nebo partyzán Josef Matouš, ukazují, že za hodnoty, které dnes považujeme za běžné, bylo třeba v minulosti tvrdě bojovat a často za ně platit nejvyšší cenu. Studenti dnes v diskusi ukázali, že mají zájem rozumět těmto složitým okamžikům našich dějin. Právě vzdělávání, otevřená debata a poznávání příběhů odvahy a odporu vůči nesvobodě je klíčové pro to, aby naše společnost byla odolná vůči jakýmkoliv formám útlaku. Jsem proto velmi rád, že jsme dnes v Olešnici mohli být svědky takové živé a hluboké diskuse,*“ uvedl **Ladislav Kudrna**, ředitel **Ústavu pro studium totalitních režimů**.

Význam podobných vzdělávacích aktivit potvrdil také 1. náměstek ředitele ÚSTR Kamil Nedvědícký: „*Dějiny totalitních režimů ukazují, jak snadno může být demokracie nahrazena mocenskou svévolí. Je proto klíčové vést s mladými lidmi otevřený dialog o minulosti. Diskutovat o skutečných příbězích konkrétních lidí, kteří stáli před těžkými rozhodnutími, je nejlepší cestou, jak v nich posilovat kritické myšlení, odvalu a citlivost k lidským právům. Besedy, jako byla ta dnešní v Olešnici, mají velkou hodnotu – pomáhají propojovat historickou paměť s odpovědností vůči budoucnosti.*“

Starosta města Olešnice ocenil, že město může být místem, kde se historie nejen připomíná, ale i aktivně předává nové generaci: „*Jsem hrdý na to, že naše město mohlo být místem, kde se nejen připomínají tragické příběhy našich dějin, ale kde se také aktivně pracuje s mladou generací. Spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů a Senátem ukazuje, že historická paměť není mrtvým odkazem minulosti, ale živou součástí naší identity. Příběh pana Krejčího nám připomíná, že svoboda, kterou dnes máme, nebyla nikdy zadarmo.*“

Akci iniciovala a záštitu nad ní převzala senátorka **Jaromíra Vítková**, která k významu besedy řekla: „*Považuji za mimořádně důležité, aby mladí lidé znali naši historii v celé její složitosti, včetně těch nejbolestivějších kapitol. Setkání s odborníky a konkrétní příběhy, jako je ten pana Krejčího, pomáhají mladé generaci pochopit cenu svobody a odpovědnost, kterou vůči ní máme. Každá taková*

akce je investicí do budoucnosti – do generace, která si bude vážit demokratických hodnot a dokáže je bránit.“

Významnou součástí programu bylo představení nové unikátní publikace „Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu“, jejímž hlavním autorem je historik **Petr Mallota**. Na čtyřsvazkovém projektu, který čítá více než 3600 stran, pracoval s týmem odborníků více než patnáct let. Tato monumentální práce přináší ucelený přehled všech známých případů osob, které byly v letech 1948–1989 popraveny na základě politických procesů. Publikace zachycuje nejen 232 případů politických poprav, ale věnuje se i 34 kauzám, kde je hranice mezi politickými a kriminálními motivy nejasná. Obsahuje přibližně 2500 unikátních archivních dokumentů a fotografií, často publikovaných vůbec poprvé.

Petr Mallota v rámci přípravy knihy provedl rozsáhlý archivní výzkum v českých i zahraničních fondech, spolupracoval s rodinami obětí a pečlivě dokumentoval osudy jednotlivců, jejichž životy byly zničeny totalitní mocí. Kniha „Popravení“ není pouze historickou studií, ale i silným svědectvím o odvaze, oběti a lidské důstojnosti v časech nesvobody. Na závěr besedy **Petr Mallota** řekl: *„Při práci na této publikaci jsem si stále silněji uvědomoval, že za každým jménem v seznamu popravených je konkrétní člověk, rodina, životní příběh. Nešlo jen o čísla a statistiky. Každá oběť si zaslouží, abychom si ji připomněli se vší úctou a porozuměním. Pokud naše práce přispěje k tomu, aby dnešní mladí lidé pochopili cenu svobody a nezapomněli na oběti nesvobody, pak měla naše snaha hluboký smysl.“*

Beseda v Olešnici byla důstojným připomenutím odvahy jednotlivců i varováním před opakováním minulosti. Živá účast studentů potvrdila, že zájem o poznání skutečné historie a obranu demokratických hodnot mezi mladými lidmi trvá a zasluhuje naši plnou podporu.

<https://www.ustrcr.cz/popravene-z-politickyh-duvodu-jsme-predstavili-v-olesnici>